

Otázka: Ostře sledované vlaky

Předmět: Literatura, Rozbory

Přidal(a): XXX

Bohumil Hrabal

- Český prozaik, publikoval oficiálně i v samizdatu. Studoval na gymnáziu a potom na právnické fakultě – byl JUDr. Byl ženatý, bezdětný. Hodně času trávil po hospodách.
- Vystřídal řadu povolání (číšník, skladník, výpravčí, pojišťovací agent). Nebyl členem komunistické strany – jeho knihy nemohly být vydány, a proto některé vyšly až v exilu. Podle jeho knih byly natočeny filmy, především J. Menzlem.
- Čerpal z vlastních zkušeností v Praze A Kersku. Tvůrce neologismů (postřižiny).
- Jako hlavní postavy vybírá obyčejné a nezajímavé lidi, často smolaře. Pro typ svých postav má název: Pábitelé (= osobití vypravěči zvláštním způsobem milující život, kteří se navenek zdají obhroubí).
- Jeho příběhy nemají souvislý děl. Všem složkám vyprávění věnuje stejnou pozornost = metoda koláže (v jeho případě s retrospektivním nadhledem).

Díla:

- Obsluhoval jsem anglického krále
- Postřižiny
- Pábitelé

Literárně-historický kontext

- česká literatura 2. pol. 20. století, Normalizace (došlo k rozdělení na 3 směry), pálení

knih, cenzura, politické čistky, emigrace autorů.

- próza 70.-80. let se členila na oficiální (mohla se vydávat v normalizačním období – Hrabal, Ota Pavel – Smrt krásných srnců), samizdatová (vznikala tajně, díla opisována na strojích – Ludvík Vaculík), exilová (díla vydávaná v zahraničí – Josef Škvorecký – 68).
- Během socialismu zakázaná tvorba, proto díla vycházela v exilu nebo samizdatu. Rozvoj techniky, vědy. Katastrofické vize. Krize v mezilidských vztazích -> pocity ohrožení, vykořenění, odcizení.

Další autoři:

- Ota Pavel
- Ladislav Fuks

Rozbor díla: Ostře sledované vlaky

Obsah díla:

Děj se odehrává na konci druhé světové války na nádražní stanici v malém městečku Kostomlaty. Miloš Hrma nastoupí po několika měsících zpět do práce. Důvodem jeho absence bylo léčení v psychiatrické léčebně po neúspěšném pokusu o sebevraždu, který spáchal kvůli nepodařenému prvnímu sexuálnímu zážitku. V době jeho nastoupení se na stanici zrovna řeší incident, při kterém výpravčí Hubička během milostných hrátek orazítkoval zadek telegrafistky Zdeničky Svaté. Incident řeší dopravní inspektor Slušný. Nakonec s výpravním Hubičkou vedou disciplinární řízení za hanobení státního jazyka němčiny, jelikož na razítkách byly německé nápisy. Stanicí projíždějí ostře sledované vlaky jak na frontu, tak z fronty. Ty vozí zbraně, vojáky nebo zvířata. Hubička se svěří Milošovi se svým plánem odpálit zítřejší projíždějící vlak plný zbraní a Miloš mu přislíbí pomoc. Za Milošem přijde Máša a sdělí mu, že by se o sex mohli pokusit znovu. Miloš se obává neúspěchu. Na stanici přijde večer ilegální pracovnice Viktorie Freye, která donese výbušninu na vlak a revolver pro Miloše. Jelikož se Miloš obává dalšího neúspěchu s Mášou, vysvětlí Viktorii situaci a poprosí ji o „zasvěcení“, takže ještě ten večer spolu mají sexuální styk. V noci má dojít k odpálení vlaku. Hubička mírně zpomalí vlak pomocí červené na semaforu, Miloš vyšplhá na semafor a na vlak shodí výbušninu. Všimne si ho ale německý voják, který vlak hlídá a vystřelí současně s Milošem, který je tím shozen ze semaforu na zem přímo vedle umírajícího německého vojáka. Voják stále volal „Mutti“, Miloš se slitoval

nad jeho utrpením, a proto ho ještě dvakrát postřelil, aby mu ukončil trápení. Říká si, že za jiných okolností by z nich mohli být i přátelé. Miloš vedle Němce umírá.

Téma:

- přechod chlapce v muže, metoda koláže (dvojitá rovina – soukromé trauma a atentát na muniční vlak)
- motiv: sex, válka, nádraží, vlaky, láska, zklamání
- hlavní myšlenka: Kritika nacismu a druhé světové války.

časoprostor:

- únor 1945, nádražní stanice Kostomlaty

kompoziční výstavba:

- chronologická, retrospektivní (vzpomínání hlavního hrdiny)

literární druh:

- epika

literární žánr:

- novela s tématem okupace

vypravěč:

- personální, účastník děje, hlavní hrdina Miloš Hrma

charakteristika postav:

- Miloš Hrma – mladý (22 let), muž který začíná pracovat jako výpravčí, citlivý, lítostivý, bojuje s pocitem, že není opravdový chlap, chce spolupracovat proti Němcům, ale v nepříteli vidí i člověk a soucítí s jeho bolestí
- Máša – Milošova přítelkyně, milá, hodná
- Výpravčí Hubička – Milošův protipól, velký svůdník, nebojácný, vyznačuje se odporem k Němcům
- Přednosta stanice – zavalitý, postarší, ctižádostivý muž, nemá rád necudnosti, vášnivý milovník holubů
- Zdenička Svatá – telegrafistka, lehkomyšlná slečna, která se spustí s výpravčím Hubičkou a její matka to žene před soud a komise, v závěru se zachová správně a upřímnou výpovědí Hubičku zahrání

vyprávěcí způsoby:

- ich-forma

typy promluv:

- dialogy, monology, přímá řeč
- veršová výstavba

jazykové prostředky + funkce ve výňatku:

- nespisovná slova, slova z vlakového prostředí, obecná čeština, černý humor, archaismy, historismy, termíny, citově zbarvená slova, germanismy

tropy a figury + funkce ve výňatku:

- metafora, přirovnání, metonymie, hyperbola, epiteton

inspirace:

- zfilmováno Jiřím Menzlem (1966)
- Inspiroval se reálným životem, rodinou i přáteli.
- Přímoú inspirací novely Ostře sledované vlaky se stalo Hrabalovi jeho zaměstnání, neboť ve 40. letech 20. století pracoval jako výpravčí na nádraží v Kostomlatech a Dobrovicích.